

Den nya aktiebolagslagen – anpassa bolagsordningen

Den nya aktiebolagslagen träder i kraft vid årsskiftet och den innebär bland annat att bolagsordningen i många aktiebolag måste ändras.

Den nya lagen utgår, liksom tidigare, ifrån att det finns två kategorier av aktiebolag, privata och publika bolag och den skall tillämpas även på bolag som bildats före den 1 januari 2006.

Nedan följer en kort redogörelse för de ändringar som aktiebolagen bör införa i sina bolagsordningar.

Om inte annat anges måste ändringarna i bolagsordningen ske senast vid den första ordinarie bolagsstämman efter den 1 januari 2006.

Avstämningsförbehåll (publ & avstämningsbolag)

I den nya lagen definieras begreppet avstämningsförbehåll på ett nytt sätt. Ett avstämningsbolag är efter lagändringen ett aktiebolag vars bolagsordning innehåller förbehåll om att bolagets aktier skall vara registrerade i ett avstämningsregister enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

Det finns därför skäl att på denna punkt ändra bolagsordningen, inte minst för att få bort den lagrumshänvisning som finns i de nuvarande förbehållen som blir felaktig genom den nya lagen.

Avstämningsdag (publ & avstämningsbolag)

Beträffande avstämningsbolag gäller efter lagändringen till skillnad från förut att rätten att delta i bolagsstämma tillkommer den som har tagits upp som aktieägare i den av VPC förda aktieboken eller annan framställning av aktieboken *fem vardagar* före bolagsstämman.

Kallelse till bolagsstämma (publ)

I ett publikt aktiebolag skall det i bolagsordningen anges i vilken

rikstäckande dagstidning som kallelsen till bolagsstämma skall ske i.

Nominella värdet (publ & privat)

Systemet med ett nominellt belopp för varje aktie tas bort. Den nya lagen anger i stället att varje aktie skall ha ett kvotvärde. Med detta avses den vid varje tidpunkt rådande kvoten mellan aktiekapitalet och antalet aktier i bolaget, det vill säga har bolaget ett aktiekapital om 100 000 kronor och 1 000 aktier så har varje aktie ett kvotvärde om 100 kronor.

Kvotvärdet skall dock ej anges i bolagsordningen. Föreskrifter i bolagsordningen om aktiens nominella belopp behöver dock ej tas bort förrän bolaget första gången efter den 1 januari 2006 beslutar om någon annan ändring av bolagsordningen.

När uppgift om det nominella beloppet tas bort ur bolagsordningen skall bolaget samtidigt tillse att uppgift om antalet aktier tas in i bolagsordningen. För det fall bolagets aktiekapital är angivet som ett minimi- respektive maximikapital (vilket är det vanliga) skall det i bolagsordningen även anges ett motsva-

rande lägsta och högsta antal aktier.

Dagordningen (publ & privat)

Bolagen kan nu ta bort de obligatoriska bestämmelserna om dagordning ur bolagsordningen. Då ordinarie bolagsstämma där årsredovisningen och revisionsberättelsen skall läggas fram efter lagändringen heter ”årsstämma” föreslår vi att ni för det fall ni önskar ha kvar de obligatoriska bestämmelserna om dagordning i bolagsordningen byter ut begreppet ”ordinarie bolagsstämma” till ”årsstämma”.

Styrelseledamöters mandatperiod (publ & privat)

Den nya lagens utgångspunkt är att styrelseledamöternas mandatperiod är ettårig, det vill säga uppdraget gäller till slutet av den första årsstämma som hålls efter det år då styrelseledamöten utsågs. Under förutsättning att mandatperioden inte skall vara längre än ett år kan därmed uppgiften om uppdragstiden tas bort ur bolagsordningen.

Revisors mandatperiod (publ & privat)

Revisors mandatperiod kommer även fortsättningsvis vara fyraårig och den behöver inte anges i bolagsordningen. Det finns dock en möjlighet enligt den nya lagen att revisors mandatperiod vid omval får bestämmas till tre istället för fyra år.

För det fall det anges i bolagsordningen (trots att det inte är nödvändigt) att revisors mandatperiod är fyraårig måste den föreskriften tas bort för att mandat-

perioden vid omval skall kunna göras treårig.

Förbehåll avseende överlåtelse av aktie (publ & privat)

Enligt den nya lagen finns det nu möjlighet till tre olika typer av förbehåll i bolagsordningen avseende överlåtelse av aktie till ny ägare:

- Samtyckesförbehåll (ej tillämpligt för avstämningsbolag)
- Förköpsförbehåll (ej tillämpligt för avstämningsbolag)
- Hembudsförbehåll

Den nya lagens krav på innehållet i ett hembudsförbehåll är något mer omfattande än vad som tidigare var fallet. För det fall man har ett hembudsförbehåll som är i enlighet med den gamla lagtexten gäller det dock även om det avviker från den nya lagens bestämmelser.

Värt att påpeka är dock att enligt den nuvarande lagen skall en tvist rörande lösningsrätt eller lösenbelopp prövas av tre skiljemän om inte annat anges i bolagsordningen.

Den nya lagen innehåller inte någon sådan presumtion för skiljeförfarande; en hembudstvist skall prövas av allmän domstol om det inte i bolagsordningen anges att tvisten skall prövas av skiljemän.

För det fall hembudstvister även i fortsättningen skall prövas av skiljemän måste alltså en föreskrift om detta tas in i bolagsordningen.

My Dahlén
jur kand

Rätt att få tingsrättsdom överprövad

Regeringen har som ett led i de fortgående besparingarna inom domstolsväsendet lämnat en proposition till Riksdagen om förändringar i rättegångsbalken.

▶ Det har under lång tid varit en nästan oinskränkt rätt att få en tingsrätts avgörande prövat av en av landets sex hovrätter.

Undantag har under de senaste åren endast gällt för vissa mål där tvisten avsett ett begränsat värde, under ett basbelopp.

Särskilt med hänsyn till sammansättningen av hovrätten i samband med ett avgörande, med flera domare som deltagande, har detta dock varit ett uppenbart intressant område för besparingar.

Sådana besparingar har tidigare portionerats ut som ökade möjligheter för hovrätternas domare att fatta beslut ensamma, utan kolleger som deltagande i beslutet. Detta har emellertid bara gällt enklare, mer avgränsade frågor.

Förslaget som nu lämnats till Riksdagen innebär omfattande ändringar i rättegångsbalken. Utöver vissa välkomna moderniseringar är den principiellt viktigaste förändringen att det i praktiken införs ett obligatoriskt prövningstillstånd som förutsättning för att hovrätten skall överpröva en tingsrätts avgörande av ett tvistemål.

Prövningstillstånd kan lämnas av flera skäl. Är ett avgörande av vikt för ledningen av rättstillämpningen skall prövningstillstånd meddelas av hovrätten; detta är för övrigt ett skäl även för Högsta domstolen att lämna prövningstillstånd.

Finns synnerliga skäl för att överpröva tingsrätts avgörande, såsom om rättegångsfel förekommit, skall prövningstillstånd medges.

Utöver dessa två självklara grunder för prövningstillstånd skall sådant även medges i två närliggande fall, nämligen där det finns anledning att tro att tingsrätts avgörande är felaktigt samt där man inte utan en omprövning kan bedöma riktigheten av tingsrätts avgörande.

Ur ett processuellt perspektiv framstår det som svårt att på ett bra sätt tillämpa dessa nya regler. En dom skriven av en eller flera domare i en tingsrätt är inte sällan tämligen kortfattad och man kan vara säker om att det vid tveksamhet eller svåra avgöranden från tingsrätts sida inte kommer att framgå av domen att sådan tveksamhet förelegat.

Det verkar därför som om många tingsrättsdomar nu kommer att få skrivas på ett något annorlunda sätt, om inte den sist ovan omnämnda ventilen för prövningstillstånd skall vara tillämplig i en stor mängd fall.

Datum för de nya reglernas

ikraftträdande har inte meddelats.

Mot bakgrund av att ett av de två starka skälen för att välja en prövning i domstol är att man har en möjlighet att få en dom överprövad i hovrätten – det andra skälet är att det är i princip kostnadsfritt – så verkar näringslivets krav på effektiv tvistlösning bättre uppfyllas genom användande av skiljeförfaranden. Dessa är regelmässigt snabba, rättssäkra och effektiva, om än ofta totalt sett mer kostsamma än domstolsförfarandet. Man har en möjlighet att klandra en skiljedom där processuella fel begåtts och det går till och med att avtala om att skiljedomen skall kunna överklagas till tingsrätt.

Skiljeförfarandet har således genom de nya reglerna i rättegångsbalken fått en ökad attraktionskraft. Vi förespråkar därför att man i avtal för in en skiljeklausul, gärna avseende Västsvenska Industri- och Handelskammarens Skiljeråds regler om förenklat skiljeförfarande med medling, som är enkla, effektiva och relativt sett billiga att använda sig av.

Hör av er till oss för mer information.

Pär Caldenby
advokat

Alkoholism – saklig grund för uppsägning?

Arbetsdomstolen har i åtskilliga tidigare domar uttalat att uppsägning av en arbetstagare på grund av sjukdom – exempelvis alkoholism av sjukdomskaraktär – endast får ske i undantagsfall.

▶ Ett sådant undantagsfall har nyligen varit föremål för arbetsdomstolens prövning. Det aktuella fallet rörde en man som sedan drygt trettio år tillbaka varit anställd hos samma arbetsgivare.

Mannen hade under ett antal år lidit av alkoholism av sjukdomskaraktär vilket på olika sätt hade påverkat hans förmåga att fullgöra arbetet hos bolaget. Han hade bland annat varit berusad på arbetet, hans arbete var undermåligt och han hade olovlig frånvaro.

Mannen i fråga hade visserligen varit anställd hos bolaget under en mycket lång tid men omplacementsmöjligheter saknades och sammanfattningsvis kunde han ej utföra arbete av betydelse för bolaget.

Enligt domstolen hade arbetsgivaren uppfyllt sin rehabiliteringsskyldighet då bolaget under i varje fall åtta års tid vidtagit olika åtgärder i syfte att åstadkomma en rehabilitering för mannens del. Som en konsekvens av detta sades mannen upp av personliga skäl.

Arbetsdomstolen kom sedermera fram till att, mot bakgrund av det ovan nämnda, bolaget varit berättigat att genom uppsägning skilja mannen från anställningen och därmed förelåg saklig grund för uppsägning.

My Dahlén
jur kand

God Jul och Gott Nytt År!

Vi vill skicka våra varmaste jul- och nyårshälsningar till Er alla via detta nyhetsbrev. Vi har beslutat att i stället för att sända ut våra traditionella julhälsningar i år, så skänker vi via Röda Korset en penninggåva till jordbävningsoffren i Pakistan.

Vi vill även passa på att informera Er om att kontoret är stängt på eftermiddagen den 23 och 30 december liksom eftermiddagen den 5 januari men juristerna är tillgängliga via sina mobiltelefoner.

Övriga dagar kring jul- och nyårshelgerna har vi öppet som vanligt.